

DOCUMENT DE POZIȚIE

**Dincolo de
pensionare**
*O resursă de
integrare
pentru migrați*

**BEYOND
RETIREMENT**

A migrant integration resource

Pregătit de UPIT – Universitatea din Pitești,
în colaborare cu Partenerii de Proiect BRAMIR

Număr Proiect:
2016-1-DE02-KA204-003275

Cuprins

1. Rezumat	4
2. O scurtă prezentare generală a proiectului BRAMIR	5
2.1. Ce este proiectul BRAMIR?	5
2.2. De ce este proiectul BRAMIR important?	5
2.3. Ce a realizat proiectul BRAMIR?	6
3. De ce este proiectul BRAMIR un model pozitiv pentru angrenarea voluntarilor seniori și comunităților de migranți?	8
4. Cum se poate transfera modelul BRAMIR către alte organizații sau comunități?	10
4.1. Pași de făcut pentru multiplicarea modelului BRAMIR	10
4.2. Analiza de cost-beneficiu pentru implementarea modelului BRAMIR în fiecare țară	11
5. De ar trebui factorii de decizie politică să ia în considerare abordarea proiectului BRAMIR	12
6. Concluzii și recomandări	13

I. Rezumat

Proiectul BRAMIR se fundamentează pe două certitudini pentru toate statele membre ale UE și anume: îmbătrânirea populației și dependența crescută de imigrație pentru a satisface cerințele actuale și viitoare ale forței de muncă. Deși există o variație considerabilă în ceea ce privește viteza și iminența acestor schimbări în interiorul și între statele membre, ele se vor produce și vor avea un impact asupra tuturor țărilor într-un viitor nu foarte îndepărtat.

Proiectul BRAMIR a propus un răspuns inovativ pentru două dintre problemele curente ale Europei și anume îmbătrânirea populației și nevoia pentru o integrare civică și socială mai bună a comunităților de migranți. Aducerea laolaltă a voluntarilor seniori care se apropie de vârsta pensionării sau sunt pensionari recenți cu comunitățile de migranți pentru o integrare mai bună a acestora din urmă reprezintă un nou parteneriat educativ, inovativ și rentabil în abordarea unei probleme cu relevanță și importanță crescândă. Membrii consorțiului consideră că modelul propus poate avea un impact semnificativ în dezvoltarea politicilor viitoare din domeniu.

Proiectul BRAMIR a dezvoltat și implementat un cadru multistrat de învățare proiectat pentru seniori și angajați care se apropie de vârsta de pensionare, cadru care să permită redistribuirea acestora ca voluntari ce sprijină un proces de dezvoltare a competențelor civice și sociale cheie în cadrul comunităților de migranți existente și în creștere.

Proiectul BRAMIR se adresează formatorilor și furnizorilor de educație pentru adulți, coordonatorilor de voluntari, lucrătorilor-suport pentru migranți, voluntarilor seniori și migranților.

Acest Document de Poziție oferă o scurtă prezentare a proiectului BRAMIR, importanța lui în contextul politicilor UE și rezultatele obținute între septembrie 2016 și august 2018. Această lucrare pune accentul pe abordarea BRAMIR care ar putea fi considerată un model pozitiv de implicare a voluntarilor seniori și a comunităților de migranți și drept urmare prezintă modurile în care modelul BRAMIR poate fi replicat în alte organizații și comunități. La final, prezintă motivele pentru care abordarea BRAMIR ar trebui luată în considerare de factorii de decizie politică ca răspuns la problemele contemporane ale lipsei forței de muncă, integrării și imigrării.

2. O scurtă prezentare generală a proiectului BRAMIR

2.1. Ce este proiectul BRAMIR?

Proiectul BRAMIR (**B**eyond **R**etirement - **A** **M**igrant **I**ntegration **R**esource / Dincolo de pensionare – O resursă de integrare a migranților) este finanțat de UE prin programul Erasmus+, Acțiunea cheie 2 (Cooperarea pentru inovare și schimbul de bune practici): Parteneriatul Strategic pentru Educația Adulților.

Consortiul BRAMIR este format din nouă parteneri din opt state membre și anume: Jugendförderverein Parchim/Lübz e.V. (Germania), Centre for Advancement of Research and Development in Educational Technology Ltd –CARDET (Cipru), Meath Partnership (Irlanda), E-Seniors: Initiation des Seniors aux Ntic Association (Franța), Oxfam Italia Intercultura Società Cooperativa Sociale di tipo A Onlus (Italia), Universitatea din Pitești (Romania), Future in Perspective Limited (Irlanda), Innoventum Oy (Finlanda), E.N.T.E.R. GMBH (Austria), și un partener asociat (Swiss Federation for Adult Learning) din Elveția.

Proiectul BRAMIR a dezvoltat și implementat un cadru multistrat de învățare proiectat pentru seniori și angajații care se apropie de vârsta de pensionare, cadru care să permită redistribuirea acestora ca voluntari ce sprijină un proces de dezvoltare a competențelor civice și sociale cheie în cadrul comunităților de migranți existente și în creștere.

Proiectul BRAMIR a angrenat formatori și furnizori de educație pentru adulți, coordonatori de voluntari, lucrători-suport pentru migranți, voluntari seniori și migranți, în perioada de implementare de 24 de luni între septembrie 2016 și august 2018.

2.2. De ce este proiectul BRAMIR important?

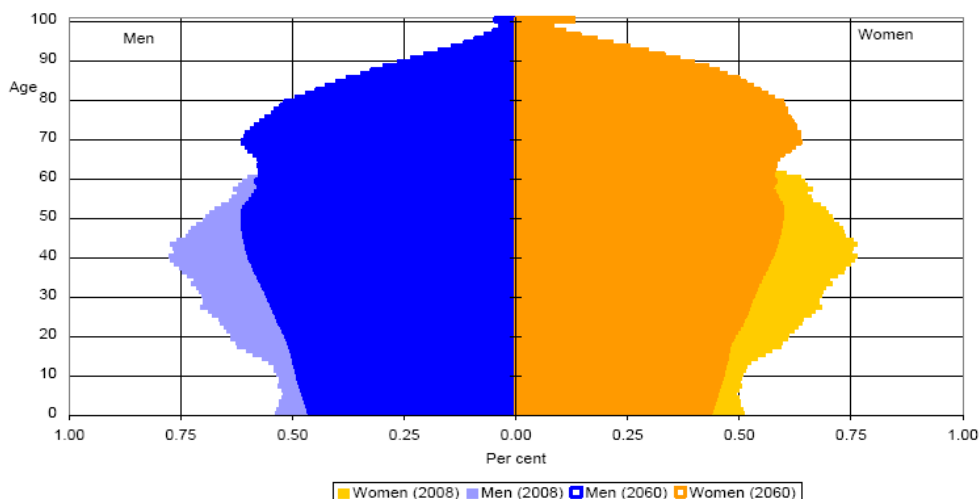
Proiectul BRAMIR se fundamentează pe două certitudini pentru toate statele membre ale UE și anume: îmbătrânirea populației și dependența crescută de imigrație pentru a satisface cerințele actuale și viitoare ale forței de muncă. Deși există o variație considerabilă în ceea ce privește viteza și iminența acestor schimbări în interiorul și între statele membre, ele se vor produce și vor avea un impact asupra tuturor țărilor într-un viitor nu foarte îndepărtat. De exemplu, conform Eurostat:

- În 2017, aproape o cincime (19%) din populația UE avea peste 65 de ani și peste
- Proporția de persoane peste 80 de ani se va dubla până în 2080, atingând 13% din întreaga populație.

Piramida populației din UE, cum este cea din figura 1, oferă o reprezentare clară a populației în curs de îmbătrânire din UE, cu generația “baby boomers” care va crește numărul persoanelor în vârstă până în 2060, în timp ce se așteaptă ca populația activă (cu vârste între 15 – 64 de ani) să scadă considerabil.

Imigrația a devenit o parte “normală” a vieții în Europa, dar provocarea pentru viitor a statelor membre este să crească integrarea migranților în societatea și economia țării gazdă și eforturile făcute pentru atragerea muncitorilor din țările non-UE trebuie să meargă mână în mână cu măsurile pentru asigurarea coeziunii sociale și a tratamentelor egale. De exemplu:

- De la Al Doilea Război Mondial, Europa a fost un refugiu pentru repatriații care au părăsit fostele colonii, precum și pentru cei care au fugit din calea războiului din țări precum fosta Iugoslavia și, mai recent, Afganistan și Siria. Multe țări europene au mai multe persoane care sosesc, decât numărul celor care o părăsesc și migrația netă este mare mai ales în zona dezvoltată economic din Vestul Europei. Germania, țara cu cea mai mare migrație pozitivă a avut un surplus de aproximativ 1,2 milioane de persoane, ceea ce înseamnă că s-au mutat în Germania cu 1,2 milioane mai multe persoane decât cele care au părăsit-o. În acel an, Marea Britanie și Austria au avut un surplus de aproximativ 400.000, respectiv 123.000 de persoane. (Sursa: <https://www.statista.com>)
- 2 milioane de cetățeni non-UE au imigrat în Europa în 2016, în timp ce statele membre ale UE au acordat cetățenie la aproximativ un milion de persoane în 2016 (Sursa: Eurostat)
- Cetățenii străini reprezentau 7,5% din persoanele care trăiesc în statele membre ale UE la 1 ianuarie 2017 (Sursa: Eurostat)

Source: Eurostat, EUROPOP2008 convergence scenario

Figura 1. Piramida populației, EU27, 2008-2060

Prin urmare, proiectul BRAMIR propune un mecanism benefic pentru ambele părți dându-i grupului țintă al persoanelor în vârstă ocazia de a rămâne contribuitor activ al societății, răspunzând în același timp unor probleme crescânde ale integrării migranților, cum ar fi:

- Deficitul de informații: Migranții nu dețin informații cu privire la noile lor sisteme sociale și civice.
- Decalajul de conectare prin rețele: Deși organizațiile de migranți încearcă să construiască sau să consolideze rețele în interiorul comunităților de migranți, ele nu fac destul în sensul stabilirii unor legături între respectivele organizații și grupuri din afara comunităților de migranți.

În timp ce grupurile societății civile creează capital social cu rol de „liant” în cadrul propriilor comunități, ele nu reușesc să genereze capital social „de relaționare” cu comunitatea gazdă sau cu alte comunități de migranți (Putnam 2007).

Cadrul de învățare al proiectului conține un curriculum personalizat de formare a formatorilor, instrumente de profilare psihologică și un set de instrumente digitale cu resurse de învățare adaptate care să permită redistribuirea grupului țintă de seniori ca voluntari care să susțină dezvoltarea competențelor civice și sociale de bază în cadrul comunităților de migranți stabilite. Consorțiul proiectului consideră că utilizarea etniei sau țării de origine pentru a defini nevoile migranților într-o țară gazdă nu mai constituie o abordare adecvată. În schimb, proiectul BRAMIR a dezvoltat o metodologie inovatoare bazată pe o analiză a grupurilor sinus milieu® din interiorul grupurilor de migranți. Această profilare psihologică identifică variabile cheie în cadrul grupurilor de migranți, ținând cont de criterii precum educația, valorile sociale și culturale, atitudinile, preocupările și stilurile de viață.

2.3. Ce a realizat proiectul BRAMIR?

Începând din septembrie 2016, proiectul BRAMIR a obținut următoarele rezultate:

1. Raportul de sinteză al cercetării & Analiza nevoilor. Consorțiul a realizat un proces de cercetare combinată: o cercetare de birou prin analiza literaturii de specialitate și o cercetare pe teren realizată prin chestionare, cu scopul de a identifica modele existente de bună-practică pentru (a) dezvoltarea programelor de susținere a migranților; (b) utilizarea profilării psihologice; (c) crearea și furnizarea formării introductive; (d) dezvoltarea și furnizarea cursurilor de formare a formatorilor; (e) instrumentele și resursele existente pentru dezvoltarea competențelor civice și sociale de bază; (f) cele mai potrivite tehnologii pentru lucrul cu grupurile țintă ale proiectului. Un grup de părți interesate a fost format în fiecare țară parteneră ca să susțină cercetarea de piață. „Concluziile și Recomandările” Raportului de Cercetare au evidențiat faptul că voluntarii seniori și migranții sunt diferiți și trebuie abordați în mod diferit și a accentuat nevoia unui proces de corelare între cele două categorii.
2. Set de instrumente de profilare psihologică. Consorțiul proiectului consideră că utilizarea etniei sau a țării de origine

nu mai constituie o abordare adecvată. În schimb, proiectul BRAMIR a dezvoltat o metodologie inovatoare bazată pe o **analiză a grupurilor sinus milieu® din interiorul grupurilor de migranți**. Această abordare de profilare psihologică poate identifica **variabile cheie din cadrul comunităților de migranți** ținând cont de criteriile precum educația, valorile sociale și culturale, atitudini, interese și stiluri de viață și alimentează dezvoltarea unor resurse de învățare adecvate pentru a sprijini achiziția unor competențe sociale și civice cheie.

Din perspectiva proiectului BRAMIR, criteriul psihologic este un instrument care ajută la potrivirea în cel mai eficient mod a profilului migranților cu ale seniorilor voluntari în scopul de a crea parteneriate de învățare sustenabile. Testul Myers-Briggs: <https://www.16personalities.com/>, disponibil în toate limbile partenerilor (engleză, germană, franceză, greacă, română și finlandeză) și un chestionar/interviu adițional pentru aflarea valorilor și pasiunilor au fost folosite pentru crearea de profiluri atât pentru voluntari cât și pentru migranți și pentru alăturarea celor mai potrivite persoane.

3. Un program de formare introductivă care ține cont de toate problemele identificate de membrii forumului persoanelor interesate în timpul fazei de cercetare. Este adresat educatorilor pentru adulți și managerilor de voluntari care sunt responsabili cu (1) furnizarea noului curriculum de formare a formatorilor; (2) introducerea instrumentelor de profilare psihologică; (3) susținerea utilizării noului set de instrumente digitale pentru dobândirea competențelor cheie sociale și civice. Această formare răspunde și problemelor legate de utilizarea platformelor de învățare on-line și mobile și abordării metodologice pentru furnizarea și gestionarea cursului în acest tip de mediu.

Acest program de formare introductivă este conceput ca un curs de învățare combinată constând în 8 ore de instruire față în față și până la 24 de ore de învățare auto-dirijată sau online. Este disponibil pe portalul de e-learning în toate limbile parteneriatului.

4. Curriculum de formare a formatorilor. Acest curriculum are ca scop să valorifice potențialul voluntarilor seniori de a susține integrarea migranților și să asigure calitatea rezultatelor atât pentru voluntarii seniori cât și pentru comunitățile de migranți implicate în parteneriatele BRAMIR. Acesta constă din 8 module care se concentrează pe dezvoltarea de abilități și competențe de bază de care au nevoie voluntarii seniori în noile lor roluri de consilieri de integrare a migranților; precum și pe creșterea încrederii în sine și conștientizării printre voluntarii seniori astfel încât să își păstreze autonomia pe timpul parteneriatului de mentorat cu comunitățile de migranți. Cele 8 module sunt: Conștientizare interculturală, înțelegere și comunicare, Relaționare și abilități interpersonale, Eficacitate personală și autogestionare, Gândirea critică și rezolvarea de probleme, Abilități de comunicare, de limbaj și de muncă în echipă, Abilități de facilitare, Abilități de tutorat, Abilități IT de bază.

Curriculum-ul constă din 150 de ore de studiu, din care 40 pot fi față în față, 104 ore online și cu conținut autonom (resurse digitale, studii de caz, manuale, exerciții, cursuri video etc.) și 6 ore de evaluare a cursului. Educatorii de adulți și managerii de voluntari care au participat la Formarea Introductivă vor putea livra Curriculum de formare a formatorilor către voluntarii seniori.

5. Portalul de E-learning. Acest portal găzduiește toate resursele BRAMIR: <https://www.bramir.eu/>. Portalul este optimizat pentru accesul de pe mobil, dar funcționează și pe laptop, tabletă sau smartphone.
6. Setul de instrumente digitale pentru dobândirea competențelor cheie. Acest set are ca scop să promoveze și să susțină integrarea și folosirea de instrumente și conținut ITC și digitale, inovative, multifuncționale și interactive și să insuflă „cultura digitală” în procesul de integrare a migranților adulți care să ajute la dezvoltarea de competențe de bază civice și sociale esențiale în integrare. Poate fi folosit de voluntarii seniori pentru a sprijini în dezvoltarea de competențe de bază civice și sociale în comunitățile de migranți. Constă din:
 - a. Instrumente de competențe civice: Stabilirea legăturilor, Obținerea informației, Instituțiile UE, Voluntariat & Dezvoltare comunitară, Realizarea de campanii & Advocacy
 - b. Instrumente de competențe sociale: Cultură & Percepție, Comunicare eficientă, Stereotipuri & Prejudecăți, Urme lăsate de trecerea noastră, Povestea mea
7. Acest Document de Poziție “Dincolo de pensionare – O resursă de integrare a migranților”

3. De ce este proiectul BRAMIR un model pozitiv pentru angrenarea voluntarilor seniori și comunităților de migranți?

Pentru că proiectul BRAMIR a dezvoltat un răspuns inovativ la două probleme actuale în Europa, partenerii consorțiului cred că modelul propus poate avea un impact considerabil în dezvoltarea unei politici viitoare în acest domeniu.

A fost dezvoltat un chestionar și fiecare partner l-a completat cu cel puțin 10 persoane implicate în educația adulților, managementul voluntarilor și asociațiile de susținere a migranților. Principalele descoperiri ale cercetării au fost:

- Implicarea seniorilor și a angajaților care se apropie de pensionare în susținerea dezvoltării de competențe civice și sociale de bază în cadrul comunităților existente și în creșterea de migranți, în scopul de a le oferi persoanelor în vârstă oportunitatea de a rămâne contribuitori activi ai societății în timp ce abordează problema crescândă a integrării migranților este o inițiativă bună pentru că:
 - „Le permite seniorilor să se simtă utili în societate și poate chiar să îndepărteze anumite prejudecăți pe care alte generații mai în vârstă le au. Pe de altă parte, le permite migranților să înțeleagă anumite probleme și astfel să se integreze mai ușor”.
 - „Le permite seniorilor să-și transmită cunoștințele acumulate de-a lungul vieții către migranții care probabil vor deveni următorii oameni încadrați în muncă. Este cu adevărat un schimb reciproc avantajos.”
 - „În districtul Meath, agențiile de asistență a migranților au lipsă de resurse și personal, iar în district există o comunitate mare de migranți, Money Accommodation Centre și se așteaptă sosirea de noi familii din Siria în următoarele luni și ani. Din această perspectivă, este o abordare bună pentru că implică comunitatea voluntarilor seniori din Meath în comunitățile din ce în ce mai mari de migranți; oferind în același timp susținere și resurse suplimentare pentru migranți, pentru agențiile de asistență pentru integrare și personalul din prima linie.”
- „Seniorii pot să reprezinte un fel de modele pentru migranți în dezvoltarea de competențe civice și sociale. Ca să îndeplinească acest rol, seniorii trebuie să fie bine identificați (aleși) și instruiți, și ambele activități sunt prevăzute de proiectul BRAMIR și metode/instrumente concrete sunt oferite pentru asta.”
- „Adesea oamenii în vârstă pot avea prejudecăți și pot fi subiectivi față de comunitățile de migranți, deci abordarea BRAMIR este o metodă bună de schimbare a percepțiilor voluntarilor seniori față de comunitățile de migranți și vice-versa. Este o abordare bună pentru integrarea interculturală și pentru dărâmarea barierelor sociale.”
- „Sunt multe beneficii pentru oamenii în vârstă în voluntariat care ajută la îmbunătățirea sănătății mentale și la combaterea singurătății la bătrâni. Oamenii în vârstă au suficient timp la dispoziție pentru voluntariat și pentru relații de mentorat, deci este model bun pentru implicarea voluntarilor seniori.”
- „Seniorii sunt un stâlp important în “planul de salvare”. Implicarea voluntarilor este utilă datorită disponibilității lor flexibile, experienței lor de viață – împreună cu pragmatismul necesar. Ei sunt prudenți și au ochiul format pentru observarea curențelor. Printre seniori sunt unii care în Al Doilea Război Mondial au văzut cu ochii lor evadări sau expulzări.”
- „Asociațiile și inițiativele au înregistrat o creștere medie de 70 la sută în angajarea în munca cu refugiații în ultimii trei ani. Aceasta este o mare comoară în societatea civilă germană. Dar, angajarea voluntară trebuie să fie învățată – abilitățile de consiliere și coaching sunt importante, pentru că lucrul cu refugiați traumatizați poate fi stresant.”
- „Multe persoane trec printr-o depresie minoră când ajung la pensie pentru că se simt pierduți și nu știu ce să facă cu timpul lor liber. Ei caută de multe ori un sens al existenței, ceva semnificativ la care să poată să contribuie.”
- „Implicarea localnicilor mai în vârstă este esențială în multe feluri – poate fi, de exemplu, o cale pentru migranți de a găsi acceptarea în noile lor țări.”
- „Oamenii în vârstă de pretutindeni sunt cei care se opun imigrării cel mai mult, deci acest proiect este un instrument de bază pentru combaterea rasismului și xenofobiei.”
- „Când au ajuns refugiații în Finlanda, primii voluntari care au venit să ajute în centrele de refugiați au fost

- pensionari, deci proiectul este bine motivat.”
 - „Într-o Europă/ Românie îmbătrânită, cu tot mai mulți pensionari, sunt necesare mai multe măsuri, la scară mare, pentru a le asigura sănătatea mentală, o viață decentă, prin implicarea lor.”
 - „Seniorii au atitudini proactice către societate. Implicarea lor în dezvoltarea competențelor civice și sociale necesare pentru integrarea migranților în țările de adopție le oferă satisfacția utilității intelectuale și sociale.”
 - „Prin implicarea voluntarilor seniori care au mai mult timp liber decât adulții care lucrează, modelul BRAMIR poate fi folosit pentru asigurarea unei asistențe mai detaliate și personale în dezvoltarea de competențe civice și sociale, decât dacă ar fi primit informații doar de la agențiile oficiale de susținere a migranților sau de la furnizorii de informații care funcționează doar între 9-17 sau care lucrează doar cu un anumit număr de dosare, etc.”
 - „Atât comunitățile de seniori, cât și cele de migranți pot beneficia semnificativ când învață despre alte culturi și își largesc astfel orizonturile. Comunicarea și schimbul sunt cruciale pentru reducerea stereotipurilor și temerilor. Din cauza situației politice din Austria unde partidul de dreapta devine tot mai susținut, orice activitate care ajută cele două comunități să se înțeleagă una pe alta mai bine este bine venită și este o adevărată necesitate pentru a face față evoluțiilor actuale.”
 - „Cred că este foarte important și util să primești susținere și ajutor de la aceia care au o experiență de viață și puncte de vedere diferite despre aceste subiecte.”
- Dezvoltarea de competențe de bază civice și sociale pentru migranți este importantă pentru integrarea lor economică și socială și asta reprezintă un instrument pentru atingerea cerințelor prezente și viitoare ale forței de muncă pentru că:
 - „Există un mare decalaj între comunitățile de migranți și furnizorii de servicii și informații. Sunt multe motive pentru acest lucru – dar, în majoritate pentru că serviciile de informare nu sunt disponibile în toate orașele și satele din Irlanda, pentru că poate exista o barieră de limbaj pentru că broșurile de informare sunt disponibile doar în engleză sau irlandeză, și nu și în limbile vorbite de comunitățile de migranți. În plus, cu aceste bariere de acces, migranții locali pot să nu aibă posibilitățile sau curajul de a-i aborda pe furnizorii de informații. Ca atare, având la dispoziție un voluntar senior local și prietenos care se poate întâlni cu migrantul local și îi poate oferi informații, sfaturi și know how local este un beneficiu imens pentru integrarea lor.”
 - „Integrarea socială poate să conducă la o încredere mai mare a migranților să interacționeze cu oamenii și organizațiile din țara gazdă. Poate ajuta și la crearea de legături și rețele între comunitățile de migranți și comunitățile gazdă, inclusiv angajatori – însemnând că migranții au mai multe șanse să își găsească de lucru în țara gazdă. ”
 - „Ca să își găsească de lucru în țara gazdă, comunitățile de migranți trebuie, în primul rând, să își dezvolte competențe civice astfel încât să se asigure că au permisul de muncă corespunzător. Ca atare, acesta este un model foarte util pentru susținerea integrării civice a migranților.”
 - „Acesta este un subiect de bază pentru integrarea migranților în societate din punct de vedere economic, social și cultural. Îmbătrânirea populației Europei necesită forță de muncă străină pentru a compensa pentru acest declin. Cu toate acestea, integrarea trebuie să aibă loc pe termen lung și nu doar ca răspuns imediat la o problemă.”
 - „În contextul actual al xenofobiei din Europa, este necesar să le dăm migranților toate resursele pentru a integra de succes. Demografia noastră este în cădere liberă și din acest motiv avem nevoie de migrație mai mult ca niciodată.”

○ „Când vorbim despre dezvoltarea de competențe sociale și civice, este clar că există o prejudecată occidentală. Doar pentru că cineva este migrant, aceasta nu înseamnă că el/ea nu are competențe sociale. Trebuie să renunțăm la această perspectivă, să privim cu atenție și într-un pas următor să recunoaștem abilitățile și competențele persoanelor venite în țară. Multe dintre ele nu «încep de la zero», și de aceea este necesară o abordare individuală de învățare a acestor subiecte foarte sensibile și să se construiască pe baza a ceea ce există deja. În opinia mea, abordarea BRAMIR aduce în discuție această posibilitate, și când comunitatea de migranți vede că țării gazdă îi pasă de ea, cred ca va fi mai dispusă și mai probabil să se adapteze contextului cultural și mult mai de succes în acest proces.”

- „Migranții care reușesc să învețe limba, să își dezvolte abilitățile civice și sociale specifice țării de adopție pot să participe cu succes în piața muncii locale și astfel să atingă integrarea lor economică și socială, dar și să asigure îndeplinirea cerințelor forței de muncă în țara de adopție. Face ca migrația să fie o resursă în dezvoltarea economică și culturală. ”
- „Copiii din familiile de migranți pot deveni cetățeni bine integrați și de succes.”
- „A cunoaște localnici ajută migranții și familiile lor să înțeleagă mai bine diferențele culturale și valorile localnicilor. Vor învăța mai rapid limba țării de adopție.”
- „Oferindu-le noilor migranți și, în general, populației migrante, cunoștințe importante despre drepturile lor

- civile și sociale, le dai mijloacele pentru o integrare mai adecvată și eficientă în țara gazdă.”
- „Integrarea socială și economică sunt factori de bază pentru starea de bine permanentă din noua țară. Aceasta poate fi atinsă când persoana care a venit în țară este dispusă și are abilitatea de a învăța despre valorile și obiceiurile țării gazdă. Asta nu înseamnă că trebuie să renunțe la moștenirea lor culturală, ci să facă un efort real de a combina cele două realități într-o manieră pozitivă. Fie că intenționează să rămână în Austria sau să se întoarcă în țara lor în viitor, câtă vreme locuiesc aici trebuie să urmeze aceleași reguli ca oricare altcineva care trăiește în Austria, adică să respecte legile juridice și sociale.”
 - „Dacă competențele civice și sociale cresc, va fi mai ușor pentru migranți să fie incluși în forța de muncă și să devină contribuitori activi ai societății în care trăiesc. Cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor culturale și sociale le va face viața mai ușoară și probabil le va permite să își găsească mai ușor un loc de muncă în noua lor țară. Dar acest lucru nu este valabil doar pentru migranți – aceste competențe trebuie să existe și la localnici.”
 - „Cred că dezvoltarea de abilități civice și sociale pentru migranți este o resursă importantă pentru că permite o mai mare integrare în comunitate și le oferă un instrument în plus când își caută un loc de muncă. Cred că nu ne putem simți o parte integrantă din societate fără să îi cunoștem regulile și serviciile.”
 - „Una din cele mai mari probleme în procesul de integrare este o posibilă blocare mutuală în comunitatea migranților și în cea a localnicilor. Aceasta poate lua multe forme și sfere de aplicare (ex. “ghetoizarea” – izolarea în ghetouri) și este adesea amplificată de mediatizare negativă și/sau decizii politice. Se poate observa că un mare procent din (să spunem prietenos) oamenii sceptici sunt persoane în vârstă, mai ales dacă nu trăiesc în orașe, ci la țară. Din cauza mediului lor social, sunt adesea izolate de și nici nu au contacte cu persoane care provin din procesul de imigrație. De aceea, ei se bazează pe informații pe care le primesc din mass-media, iar impresia comunicată nu este deloc pozitivă. Cred că abordarea BRAMIR poate ajuta în a da un impuls ca să te deschizi și să cunoști cu adevărat un migrant. Din experiența mea, mulți seniori sunt surprinși pozitiv de faptul că migranții nu sunt diferiți sau că nu sunt atât de *adaugă orice termen negativ popularizat de media* cât se așteptau.”

4. Cum se poate transfera modelul BRAMIR către alte organizații sau comunități?

4.1. Pași de făcut pentru multiplicarea modelului BRAMIR

Oricine dorește să multiplice modelul BRAMIR în propria comunitate sau organizație ar trebui să urmeze acești pași simpli:

1. Identificarea și selectarea voluntarilor seniori care își doresc să participe și să fie exemple de urmat pentru migranți în dezvoltarea de competențe civice și sociale.
2. Identificarea migranților care își doresc să fie incluși în proiect.
3. Să folosească instrumentele de profilare psihologică ca să creeze cele mai bune perechi seniori – migranți.

Nu există informații exacte pentru a obține potrivirea perfectă, dar câteva sfaturi se pot da:

- Să respecte potrivirea de gen: bărbați cu bărbați și femei cu femei atunci când normele culturale o cer
- Să fie siguri că fiecare pereche are un interes comun. Acest subiect sau interes poate fi folosit ca punct de pornire pentru spargerea gheții
- Vârsta nu contează; diferența de vârstă poate favoriza comunicarea dintre generații
- Este mai bine ca perechile să aibă același profil general stabilit de chestionarul Myers-Briggs

Ghidul pentru utilizarea instrumentelor de profilare psihologică dezvoltat de proiectul BRAMIR va fi de real sprijin în perioada primilor pași.

4. Folosirea programului de formare introductivă BRAMIR, disponibil pe platforma de învățare online BRAMIR, pentru a-i ajuta pe formatorii pentru adulți și/sau managerii de voluntari care vor să furnizeze cursul de formare a formatorilor către

voluntarii seniori care participă la proiect. Programul de formare poate fi furnizat de către membrii care au experiență în oferirea de programe de formare a adulților ai organizației/instituției din comunitate ce dorește să multiplice modelul BRAMIR. Un plan de lecție, prezentări PowerPoint și resurse suplimentare sunt disponibile pentru formator. Programul de formare introductivă conține 8 ore de predare față în față și până la 24 de ore de învățare auto-dirijată sau online. Setul de instrumente digitale va trebui și el prezentat formatorilor în acest moment.

5. Oferirea programului de formare a formatorilor, disponibil pe platforma on-line a proiectului BRAMIR către voluntarii seniori care participă la acest proiect. Formarea este oferită de către educatori pentru adulți și/sau manageri de voluntari după ce au trecut prin programul de formare introductivă.

Resursele disponibile pe platforma de învățare online include un document care prezintă conținutul de învățare care va fi acoperit în furnizarea față în față a curriculum-ului de formare a formatorilor BRAMIR. Ca atare, oferă un cadru exhaustiv, incluzând abordările pedagogice inovative și materialele de predare/învățare personalizate. Este structurat în două părți majore :

- Manualul Tutorului BRAMIR, care oferă cadrul teoretic și ghidarea pas cu pas pentru implementarea Resurselor de Formare a Formatorilor BRAMIR;
- Setul de instrumente BRAMIR al resurselor de formare a formatorilor care oferă materiale practice, incluzând activități, conținut practic, documente de lucru și modele, care pot fi implementate direct cu voluntarii seniori în timpul cursului/în formatul față în față.

Este important să le reamintim cursanților seniori că această formare este doar primul pas în a-i ajuta să își înceapă munca cu comunitățile de migranți, în asistarea celor care sunt cei mai departe de a primi servicii. Nu este un program de învățare complet care să le dea toată informația necesară să îi ajute pe alții, dar le va oferi abilitățile de care au nevoie să îndeplinească aceste funcțiuni. Setul de instrumente digital este de asemenea o resursă bună pentru voluntarii seniori să o folosească pentru dezvoltarea lor personală și “profesională”.

Curriculum-ul conține 150 de ore de studiu, din care 40 de ore sunt furnizate față în față, 104 ore online și cu conținut autonom (resurse digitale, studii de caz, manuale, exerciții, conferințe video, etc.) și 6 ore pentru evaluarea cursului. În funcție de grupul de seniori care este format, este posibil să nu fie necesară parcurgerea tuturor capitolelor instruirii față în față, ci doar a celor care aduc informații și abilități noi cursanților seniori.

O evaluare a programului de formare a formatorilor ar trebui făcută pentru a analiza atât rezultatele cursului, cât și părțile din curs care au nevoie de îmbunătățiri în viitor.

6. Încurajarea interacțiunii în perechile de seniori – migranți, monitorizarea activităților și solicitarea de feedback participanților. Încurajarea participanților să folosească resursele disponibile pe portalul de e-learning al proiectului BRAMIR. Colectarea poveștilor de succes, practicilor de succes și lecțiilor învățate pentru promovarea viitoare și replicarea rezultatelor proiectului.
7. Emiterea de Certificate de Participare pentru seniori, migranți, formatori prin care să se recunoască timpul lor, implicarea și dedicarea lor.

4.2. Analiza de cost-beneficiu pentru implementarea modelului BRAMIR în fiecare țară

Analiza de cost-beneficiu a identificat costurile inițiale ca fiind atribuite în principal resursei umane (ex. orele) necesare pentru crearea tuturor resurselor de formare pentru acest tip de proiect, dar pe parcurs, aceste resurse pot fi folosite și multiplicare în orice comunitate și instituție de pe teritoriul Europei. Aceste costuri s-au regăsit mai ales în faza de dezvoltare a proiectului, în timp ce beneficiile continuă atâta vreme cât pașii descriși în capitolul anterior sunt urmați de către părțile interesate din proiect. Menținerea lui înseamnă în principal costuri cu participarea persoanelor în activități. Cu marea parte a costurilor fiind implicate în stabilirea procesului, iar beneficiile desfășurându-se și depășind cu mult perioada de viață a proiectului, sustenabilitatea proiectului este considerate astfel viabilă.

Este clar că beneficiile modelului depășesc costurile. Formalizarea instruirii prin acreditare le-ar permite formatorilor să folosească modelul existent ca un punct de pornire pentru dezvoltarea lor profesională în viitor. Rezultatele proiectului BRAMIR conferă valoare pentru că răspund la două certitudini comune statelor membre UE, și anume, îmbătrânirea

populației și dependența crescută de migrație să răspundă cerințelor curente și viitoare ale forței de muncă, permițând ca noi metode să fie folosite în rezolvarea problemelor existente.

Tabelul de mai jos prezintă o estimare a costurilor care pot fi întâlnite de organizații/instituții care și-ar dori să multiplice modelul BRAMIR în comunitățile lor:

Pași	Tipuri de costuri care pot fi întâlnite pentru implementarea activităților
1. Identificarea și selectarea seniorilor	Telefon, conexiune internet, transport la organizațiile de seniori, imprimarea unei scurte descrieri pe o pagină a proiectului, timpul angajaților pentru întâlnirea cu seniorii
2. Identificarea migranților	Telefon, conexiune internet, transport la organizația/comunitatea de migranți, imprimarea unei scurte descrieri pe o pagină a proiectului, timpul angajaților pentru întâlnirea cu migranții, traducere
3. Folosirea instrumentelor de profilare psihologică	Propriul spațiu de birouri, propriile computere, conexiune la internet, imprimantă, imprimarea chestionarelor/interviurilor suplimentare, timpul angajaților pentru supravegherea procesului
4. Oferirea unui program de formare introductivă	Spațiul de formare, conexiune la internet, laptop, video-proiector, imprimantă, flip-chart, hârtie, markere, suporturi de curs tipărite, resurse pentru pauzele de cafea, timpul formatorului angajat
5. Oferirea programului de formare a formatorilor	Spațiul de formare, conexiune la internet, laptop, video-proiector, imprimantă, flip-chart, hârtie, markere, suporturi de curs tipărite, resurse pentru pauzele de cafea, timpul formatorului pentru educatorii de adulți/managerii de voluntari
6. Încurajarea interacțiunii în perechile de seniori – migranți, monitorizarea activităților și cererea de feedback de la participanți	Telefon, conexiune la internet, timpul angajaților pentru monitorizare și evaluare
7. Acordarea de Certificate de Participare pentru seniori, migranți, formatori	Hârtie, imprimantă

Toate costurile pot fi acoperite prin sponsorizări și voluntariat, astfel încât costul total va reduce timpul necesar găsirii de sponsori și convingerii educatorilor de voluntari/managerilor de voluntari să își doneze timpul. Alte fonduri naționale sau internaționale pot fi atrase de asemenea, mai ales dacă politicile sunt puse în aplicare de oficialitățile locale/regionale/naționale.

5. De ar trebui factorii de decizie politică să ia în considerare abordarea proiectului BRAMIR?

„Sosirile recente ale refugiaților și migranților în Europa au atins un record maxim: în 2015, mai mult de un milion de oameni au străbătut un drum periculos spre Europa, creând cea mai complexă criză a refugiaților pe care a experimentat-o Europa de al cel de-al Doilea Război Mondial înapoi – când Europa a trebuit să relocheze 40 de milioane de oameni. Fiecare stat membru al Uniunii Europene a ratificat Convenția de la Geneva din 1951 privind Statutul Refugiaților și i-a adoptat valorile umanitare. Nu doar că statele membre au obligația legală de a proteja persoanele care au statutul de refugiat/migrant, dar trebuie să își crească eforturile de a integra și a abilita aceste persoane în comunitățile gazdă care vor deveni în cele din urmă casa lor.” (Sursa: LLL Platform – Position Paper, Sept. 2016)

Strategia de includere holistică care dă prioritate integrării socio-economice și politice a refugiaților și migranților în structura țării gazdă a devenit o necesitate pentru toate guvernele locale/regionale/naționale.

„Între timp, îmbătrânirea populației este un proces multidimensional care stabilește un nou context de politici pentru

deceniile care vor veni. Îmbătrânirea nu este un tsunami care vine rapid și nu mai lasă nimic în urmă. De aceea, nu trebuie să fie un obstacol în dezvoltarea socială și economică în Europa. În toate domeniile care sunt importante din perspectiva îmbătrânirii, politicile dorite ar trebui să fie orientate pe durata vieții cu accent pe generații și istoriile vieții lor, precum și pe legătura dintre mai multe generații la oricare moment în timp. Anumite domenii ale politicilor necesită o atenție specială. O forță de muncă diminuată crește dificultatea de a menține un echilibru între muncă și viață în viitor. [...] Este importantă de asemenea adoptarea unei perspective largi care să asigure o bună calitate a vieții și bunăstării persoanelor în vârstă, incluzând satisfacția vieții și activitățile sociale. Retragerea din muncă nu ar trebui tratată ca retragerea din toate formele de activitate. Folosirea potențialului seniorilor este esențial pentru eforturile de a atinge scopul creșterii inteligente, sustenabile și inclusive în Europa.” (Sursa: *Îmbătrânirea Populației în Europa – Fapte, implicări și politici, EC, 2014*)

O parte a potențialului oamenilor în vârstă rămâne neutilizat. Aceasta le poate scădea starea de bine, pentru că s-a demonstrat că oamenii în vârstă care sunt activi social și cultural raportează o mai mare satisfacție privind viața lor decât cei care sunt mai puțin activi. Implicarea în activități voluntare poate duce la îmbunătățirea calității vieții și satisfacției pentru generațiile în vârstă, reducând riscul excluderii sociale și inactivității Dincolo de pensionare.

Abordarea BRAMIR este unică pentru că atacă două probleme majore sociale, societale și economice care afectează Europa astăzi – îmbătrânirea populației și recentul val de migranți și refugiați în Europa. Prin reunirea acestor două probleme, modelul BRAMIR poate fi prezentat ca un model de cele mai bune practici pentru îmbunătățirea integrării civice și sociale a migranților în Europa, socializării pentru seniori și ameliorarea sănătății mentale și problemelor de izolare pentru aceștia.

Modelul poate fi replicat și pentru alte probleme sociale – cum ar fi îndrumarea pentru găsierea unui loc de muncă pentru șomeri și pentru tinerii necalificați prin procese de consiliere susținute de angajați seniori, integrarea socială a grupurilor marginalizate etc.

De-a lungul implementării proiectului BRAMIR, următoarele afirmații au fost înregistrate de la diferite părți interesate care au intrat în contact cu organizațiile partnere:

- „Factorii de decizie politică conturează societatea noastră foarte mult. Dacă susțin abordarea BRAMIR și îi desemnează obiectivele și modurile în care se pot implica, ar fi mult mai probabil ca seniorii să participe voluntar în activități cu comunitățile de migrație și vice-versa. Este vorba de a trimite un semnal care să aducă împreună cele două comunități.”
- „Factorii de decizie politică au un mare potențial de influență. Nu este suficient să scrii strategii anti-discriminare, ele trebuie puse în practică. Este adevărat că migrații trebuie să se adapteze în țara gazdă, dar ca să facă acest lucru, ei trebuie susținuți într-un mod onest și adevărat, nu doar pe hârtie. Folosirea abordării BRAMIR în birourile factorilor de decizie poate fi o mare oportunitate de a crește conștientizarea pe această stradă cu două sensuri numită integrare.”
- „Abordarea BRAMIR aduce beneficii ambelor categorii sociale care, deși par foarte diferite, au puține lucruri în comun, totuși ambele sunt puțin implicate în viața socială. Noi credem că începerea unei astfel de măsuri poate fi benefică pentru integrarea migranților și seniorilor în viața socială. Factorii de decizie politică au o obligație de a promova astfel de măsuri și abordări inovative care răspund problemelor actuale și de mare interes.”
- „Abordarea proiectului BRAMIR poate aduce o viziune inovativă pentru politicieni și poate adăuga o dimensiune diferită pentru ce există deja în acest domeniu.”
- „Pentru că simt că este una dintre responsabilitățile politicienilor să ajute și să încurajeze procesul de integrare și de coeziune socială prin activitățile propuse de proiectul BRAMIR. Și, prin această abordare, politicienii pot crea procese de integrare pentru două categorii care sunt altfel în risc de excludere și izolare.”

6. Concluzii și recomandări

BRAMIR reprezintă o abordare de jos-în-sus a integrării civice și sociale a migranților care poate fi implementată cu un cost mic în orice oraș sau sat din Europa.

Decât să ai un singur furnizor de servicii cu un singur tip de informații pentru migranți, prin conectarea la cunoștințele voluntarilor seniori, migrații pot primi un sprijin holistic în comparație doar cu accesul la servicii de susținere formală a migranților și la furnizorii de servicii publice.

În același timp, îmbătrânirea populației Europei este un fapt. Integrarea socială și menținerea unei calități a vieții pentru oamenii în vârstă ar trebui luată în considerare, nu doar la nivel național, dar și regional și local. Implicarea seniorilor în dialogul multicultural și folosirea potențialului lor pentru transmiterea tradițiilor și culturii locale către comunitățile de noi

veniți (migranți) este o componentă importantă pentru construirea unor societăți locale coezive.

Acest document pune accent pe necesitatea și nevoia implicării continue și susținute cu factorii de decizie politică după finalizarea proiectului. Există o nevoie de a intra în dialog și de a comunica cu factorii de decizie politică privind necesitatea de a lua în considerare în mod serios modelul BRAMIR atunci când se iau decizii privind politicile care vor fi implementate la nivel local/regional/local pentru rezolvarea celor două probleme majore cu care se confruntă Europa. Mai mult, pentru că modelul BRAMIR poate fi replicat pentru alte probleme sociale – cum ar fi mentoratul pentru găsirea unui loc de muncă pentru șomeri sau tineri necalificați de către angajați în vârstă, integrarea socială a grupurilor marginalizate etc. – necesitatea de lua în considerare această abordare este cu atât mai mare.

Rezultatele proiectului BRAMIR oferă nu doar documentele din prima linie, dar și un cadru holistic pentru implementarea întregii abordări. Acest document de poziție, când va fi implementat, va servi atât în efortul de integrare a migranților în viața socială și economică a comunității lor, cât și le va da posibilitatea seniorilor de a fi contribuitori activi la starea de bine a comunității lor.

**meath
partnership**

engage · enable · participate · progress

CARDET

CENTRE FOR THE ADVANCEMENT OF RESEARCH
& DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY

OXFAM
Italia

innoventum

E.N.T.E.R.
European Network for Transfer and Exploitation of EU Project Results

In association with

S V E B ■ Schweizerischer Verband für Weiterbildung
Fédération suisse pour la formation continue
F S E A ■ Federazione svizzera per la formazione continua
Swiss Federation for Adult Learning

movetia Austausch und Mobilität
Echanges et mobilité
Scambi e mobilità
Exchange and mobility

Erasmus+

With the support of the Erasmus+ programme of the European Union

Project Number 2016-1-DE02-KA204-003275

SPONSORED BY THE

**Federal Ministry
of Education
and Research**

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.